

narodno-političen program! In mej nami naj ne bo več mogoče tako skupno posvetovanje?

Bilo je mogoče do zadnjega časa. V dež. zboru sta slovenski stranki skupno podajali predloge, interpelacije itd. in sploh v narodnih, nad strankarskimi koristmi in oziri stoječih zadevah postopali soglasno. V državnem zboru so poslanci obeh strank združeni v enem klubu, in reči se mora, da izhajajo dobro.

A sedaj? Po izjavi katoliške-narodne stranke, ki je zajedno nezaslužena nezaupnica gospodu Povšetu, bi to bilo odslej nemogoče. Ako bi katoliška-narodna stranka izvajala konsekvence iz te izjave, bi moralo prestat vsako skupno postopanje mej strankama v dež. zboru, celo osebno občevanje in bi moralo priti tudi do ločitve v drž. zboru.

Kake posledice bi to zamoglo imeti, o tem nam pač ni treba govoriti. Razpor mej slovenskimi državami poslanci bi mogočno uplival na ves naš položaj in bi nam prouzročil silno škodo. Edinost, ki je doslej vladala tako mej deželnimi kakor mej drž. poslanci vsaj v narodnih vprašanjih, je bila z izjavo katoliško-narodne stranke nasekana. Ako se razvijajo razmere v smislu te izjave, preneha vsaka zveza mej slovenskima strankama, in bode triumfal skupni sovražnik. To je vzrok, da izjavo katoliške-narodne stranke obžalujemo, in da apelujemo na mirnejše in previdnejše poslance obeh strank, naj zastavijo svoje moči, da se ne z jedne ne z druge strani ne bodo izvajale označene konsekvence iz te nesrečne in očitno prenagljene izjave.

Politični pregled.

Položaj. — Nagodbena kriza do današnjega dne še ni rešena. Trikrat so bili ogrski ministri že na Dunaju, a ni se moglo doseči sporazumljenja med vladama. Zdaj je ogrski ministrski predsednik Széll zopet na Dunaju. Ker je prišel do spoznanja, da Thun-Kaizlove vlade ne more strmoglaviti in da ne more zmagati s svojo formulo, poskuša zdaj s kompromisom. Dogovorno z ogrsko opozicijo je ponudil avstrijskemu ministrstvu poravnavo. Sedaj ni mogoče reči, kak uspeh bo imelo to, brez dvoma zadnje pogajanje. Ogrski listi zatrjujejo, da hoče Széll ponuditi Thunu kompromis, po katerem bi ogrska vlada le v nekaterih formalnih zadevah odnehala, ne pa tudi v meritornem oziru. Takega kompromisa vlada ne sprejme.

Izvrševalni odbor desnice — je imel dne 6. junija sejo, katere se je udeležil tudi ministrski predsednik grof Thun z ministri Kajzlom, Dipaulijem in Jedrzejowiczem. Razpravljalo se je najprej o političnem položaju v obče zlasti z ozirom na nagodbo. Ministrski predsednik grof Thun je pojasnil, da je odločitev v nagodbeni krizi v cesarjevih rokah. Nadalje je odsek razpravljajal o jezikovnem vprašanju. V imenu slovenskih poslancev je Povše pojasnil jezikovne razmere zlasti na Štajerskem, na Koroškem in na Primorskem. Češka poslanca Engel in Pacak sta pri ti priliki izjavila, da Čehi ne marajo naj bi se jezikovno vprašanje rešilo samo za Češko, nego zahtevajo, naj se reši nakrat za vse dežele. Nasvetovalo se je tudi, naj bi desničarske stranke formulirale svoje jezikovne zahteve po deželah, a to ni dišalo Poljakom in nemški katoliški stranki, in je bil ta predlog tudi odklonjen.

Clary-Khuen-Hedervary. — Štajerski namestnik grof Clary je bil v torek brzojavno poklican na Dunaj. Istotako hrvatski ban grof Khuen Hedervary. Iz tega se sklepa, da za more priti do nakratne ministrske krize v obeh državnih polovicah, in da bi v tem slučaju Clary sestavil cislitvansko, Klun pa ogrsko vlado.

Nemčija. — Zopet je Nemčija razširila svojo kolonialno posest. Kupila je za 17 milijonov frankov karolinske in marijanske otoke, kateri so bili doslej last Španske. S tem je Španka izgubila zadnjo svojo kolonialno posest. V Nemčiji vlada radi te pridobitve precej veliko veselje, dasi je kupnina po sodbi nekaterih strank previsoka.

Francija. — Znana Dreyfusova zadeva je stopila v zadnji stadij. Kasacijski dvor je sklenil, da pride Dreyfus novič pred vojno sodišče, in o tem ni nobenega dvoma, da bo oproščen, ker je nedolžnost njegova dokazana. Vsled tega so nacionalisti in rojalisti začeli silno agitacijo proti republiki in je minolo nedeljo celo prišlo do napada na prezidenta republike Loubeta. Vlada je storila potrebne varnostne priprave, in parlament jej je izrekel zaupanje.

Italija. — Italijanski kralj je v proslavo obletnice prve pijemontske ustave izdal amnestijo za vse, ki so bili radi revolucije v Milanu, v Florenci in drugod obsojeni na dolgo letno ječo. S tem je zadobilo do 300 oseb prostost.

Mirovna konferenca v Hagu. — O posvetovanjih te konference prihajajo jako skromna poročila v javnost. Doslej je bil storjen le jeden važnejši sklep, naj bo vsaka država primorana, predno začne vojno, obrniti se do kake tretje države, da posreduje glede kake obravnave. Ta sklep je gotovo važen. Seve, če bo katera država na vsak način hotela, imeti vojno, je nobeno posredovanje ne bo od nje odvrnilo.

Obrtnija.

Zadružni instruktorji.

(Najnovejša uredba v podporo rokodelstva.)

Trgovinsko ministrstvo je dogovorno z ministrstvom notranjih del izdalo z dne 31. maja 1899 datirano naredbu, s katero se ustanavlja nova vrsta uradnikov in to temeljem §§ 114. in 127. obrtnega reda zakona z dne 15. marca 1883. drž. zak. št. 39. in zakona z dne 23. februarja 1897. drž. zak. št. 63.) Ti novi uradniki se bodo imenovali zadružni instruktorji. Ministrska naredba pravi, da se je vstvarila ta nova vrsta uradnikov v svrhu izdatnega pospeševanja in nadaljnega razvijanja obrtnega zadružništva. Zadružni inspektorji bodo podrejeni trgovinskemu ministrstvu in se bodo vzeli v prvi vrsti izmed političnih uradnikov, potem pa tudi izmed drugih, za to kvalificiranih uradnikov ter bodo imeli naslednjo nalogo:

1.) Podpirati zadrage, da dosežejo namene, ki so jim odkazani po obrtnem redu in sicer zlasti

a) pospeševati ustanavljanje in razvijanje zadružnih naprav, služečih gospodarskim, dobrodelnim in izobraževalnim interesom zadružnikov in njihovih svojcev,

b.) delovati na primerno organizacijo zadrug in njihovih institucij ter zvez;

2. Podpirati obrtna oblastva pri nadzorovanju zadrug kakor tudi pri drugih važnih združništva tičočih se zadevah;

3. Poročati trgovinskemu ministrstvu o njihovem delovanju in o tem, kar so zapazili, ter izvrševati po trgovinskem ministrstvu zaukazane poizvedbe glede združništva oziroma sodelovati pri izvrševanju teh naročil.

V svrhu izpolnitve svojih nalog stopili bodo združni instruktorji v neposredno dotiko z zadrugami in združnimi zvezami, in so opravičeni se s posvetovalnim glasom udeleževati pri posvetovanjih tistih odposlancev združnih zvez, kateri bodo kot obrtni svetniki fungirali pri političnih okrajnih oblastvih.

Zadruge in združne zveze so dolžne, dajati združnim instruktorjem vsa zahtevana pojasnila ter jim dovoljevati vpogled v vse zapisnike, knjige itd., katere stoje pod nadzorstvom obrtnega oblastva.

Svoji naredbi, v kateri je določen okvir delovanju nove institucije združnih instruktorjev, je trgovinsko ministrstvo dodalo obširno navodilo, v katerem je natančneje pojasnjeno, kaj zahteva od združnih instruktorjev, in kako naj uredijo svoje delovanje. Iz tega navodila posnemamo naslednje podatke:

Instruktorji bodo avtoritativni svetovalci obrtnih zadrug, in naj v prvi vrsti delujejo na to, da dosežejo zadruge tiste namene, katere jim je odkazal obrtni red. Poleg tega pa bode tudi njih naloga, obujati in oživljati smisel za združništvo ter obrtne kroge opozarjati na njega pomen za ohranitev in podporo obrtnega stanu. Zlasti bodo morali opozarjati, da zamore obrtna organizacija le tedaj roditi dobrega sadu, če jo vsak posameznik energično podpira.

V humanitarnem oziru bodo obrtni instruktorji posvečevali svojo pozornost bolniškim in podpornim društvom za mojstre, pomočnike in vajence, vajenškim zavetiščem, prenočevališčem za pomočnike, napravam za posredovanje dela, in delali na razširjenje registrovanih podpornih blagajn, na mejsebojnosti ustanovljenih bolniških, pogrebniških, invaliditetnih in rentnih zavarovalnic ter enakih naprav.

Nadalje imajo združni instruktorji dolžnost, delati na povzdigo strokovne in kupčijske izomike obrtnikov in vzpodbujati zadruge, da podpirajo obrtne nadaljevalne in strokovne šole, ter da poskrbe za učne delavnice, za perijodične strokovne tečaje za mojstre in pomočnike, za razstave vajenških del in tehniških pripomočkov, za tečaje v knjigovodstvu itd.

Največjo pozornost pa bodo morali združni instruktorji obračati na to, da bodo zadruge v večji meri kakor dosihdob pospeševale skupno gospodarske koristi svojih članov.

V ta namen bodo skušali spraviti obrtnike do spoznanja, da je tesna zveza na gospodarskem polju prvi pogoj za ohranitev in razvoj malih obrtnikov. V to svrhu bodo delali zlasti na to, da ustanove zadruge skupna gospodarska podjetja, kakor so skladišča za surovine,

skupne prodajalne in skupna skladišča, skupne delavnice, v katerih se bo delalo z motorji in se bodo porabljali moderni pripomočki itd.

Ker zamore obrtna zadruga samo tedaj uspevati, če ima urejeno in skrbno upravo, bodo združni instruktorji tudi v tej zadevi morali zadrugam na roke iti, in to se posebno s praktičnimi nasveti o upravljanju združnih funkcij, o knjigovodstvu, upravljanju blagajne sestavljanju izkazov itd. ter končno v obče gledali na to, da se primerno uredijo in preosnujejo tiste zadruge, katere sedaj ne uspevajo.

Ta kratki izvod iz jako obseženega navodila, ki ga je trgovinsko ministrstvo izdalo za združne instruktorje nam kaže, da bo ta nova institucija v korist doslej tako zanemarjenega obrtnega sadu, nam kaže, v kateri smeri misli sedanja vlada, da treba rokodelcem podpore v rešitev obrtnega stanu. Podlaga je prava. Mi stojimo že dlje časa na tistem stališču — to pričajo mnogi članki, katere smo priobčili — kakor trgovinsko ministrstvo. Ako bodo združni instruktorji postopali z vneto in vestno ter skrbno, ne morda le birokratično, kakor je pri nas navada, zamogli bodo sila veliko storiti v korist rokodelstva.

Izvirni dopisi.

Z obrtnih krogov Idrijskih se nam poroča:

Nikdar se še ni toliko slišalo o idrijskih obrtnikih, kakor letos. Pisalo se je o njih po raznih časnikih, in napovedujejo se jim dobri časi. Gotovo niso nikjer obrtniki tako razpostavljeni raznim zabavljačem, kakor smo pri nas. Posebno odkar se je vršil shod trgovcev in obrtnikov v Ljubljani, se je začela pravcata gonja proti nam. A kdo se najbolj odlikuje med temi zabavljači. Čujte in strmite, dva tukajšna obrtnika, ki sta se že pred shodom izrazila in zažugala nekemu obrtniku: „Le udeležite se tega shoda, mi si vas bomo že zapomnili in vam pokazali.“

Glejte torej obrtniki, da si boste tudi vi zapomnili take ljudi. Obrtniki, ki so najslabše preskrbljeni, in najbolj razpostavljeni propadu te, da bi se ne smeli gani in nič storiti za svoj obstanek.

Mi smo se shoda udeležili v nadi, da se bode več v obrtnih zadevah govorilo, kakor se je, ali mi smo že izjavili svoje težnje in želje na pristojnem mestu. Za trgovske interese se pa gotovo ne bomo potegovali, ker trgovci nas naši ravno tako oškodujejo, kakor konsumna društva. Posebno kar novih trgovcev prične kupčevati, ti začnejo najprej s specerijskim blagom, kmalo potem napravijo zalogo s čevlji, precej škodujejo vsem čevljarjem in usnarjem, potem napravijo prodajo narejene obleke, klobukov in vsega kar rokodelci izdelujejo, tako da leži vse na enem kopu: krompir, maslo, čevlji, narejene obleke, in kar si more kdo misliti.

Želeti bi bilo, da bi tudi trgovci bolj pravilno sortirali svoje kupčijske predmete. Tudi to je čudno, da se le po gotovih osebah udriha. Na shodu so bile vse stranke zastopane. Bili so tam tudi socialni demokratje in kleri-